Asiantuntijalausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle

HE 167/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä ja kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 29 a ja 48 §:n muuttamisesta

Erikoistutkija Sampo Pihlainen
Suomen ympäristökeskus
Maa- ja metsätalousvaliokunnan kokous 11.10.2022

SYKE

Yleistä

- Lakiesityksessä oikeansuuntaisia linjauksia
  - metsäluonnon monimuotoisuus
  - metsätalouden vesistövaikutukset

- Mutta myös:
  - osa tuetuista toimista voi olla ympäristön kannalta haitallisia
  - ilmastohyödyt jäävät liian vähäisiksi
  - puuntuotannon tukeminen korostuu edelleen liikaa muiden tavoitteiden kustannuksella

SYKE

Tavoitteista

- Tavoitteiden tulisi olla ilmaston ja luonnon kannalta huomattavasti kunnianhimoisempia ja selkeämmin määriteltyjä

- Metsänomistajille tarvitaan selkeät kannustimet
  - monimuotoisuuden,
  - ilmaston ja
  - vesistöjen tilan parantamiseksi

Kansalliset ja kansainväliset tavoitteet on saavutettava!

SYKE

Monimuotoisuustukien vaikuttavuus

- METSO-ohjelman tavoitteeseen pääsy vaarassa
- KEMERAssa ja METKAssa korostuu puuntuotannon tukeminen
  - tulisi olla eri työmäärille selkeästi mitattavat tavoitteet
- Ympäristötuen kysyntä kasvanut vuosia
  - metsänhoito- ja metsänparannustyömäärät laskussa
- Suomessa uhanalaisten lajien määrällä mitattuna luontokatoa ei ole saatu pysäytettyä, vaan se on jopa nopeutunut

Monimuotoisuuden turvaaminen saatava tukien päätavoitteeksi

Ympäristötuki ja luonnonhoito: uudet korvausperusteet

- Kuolleesta puusta maksettava kannustinkorvaus hyvä
  - korvauksen peruste tosin kaipaa tarkentamista
- Kuolleen puun korjuukielto hyvä
  - miten kiellon noudattamista valvotaan?
- Järeää lahopuustoa tulisi voida korvata myös luonnonhoidon toimena uudistushakkuiden yhteydessä niin, ettei se päädy energiapuuksi

SYKE

Kulotus

- Monimuotoisuuden turvaamisen kannalta kulottaminen on ylivertainen talousmetsien luonnonhoitokeino
- Ehto säästöpuuston minimimäärälle ongelmallinen
- Säästöpuut tulisi korvata valtiontuella vähimmäisvaatimuksen ylittävältä osalta kuten MMM:n työryhmä esitti
- Säästöpuiden minimirinnankorkeusläpimitaksi tulisi asettaa 20 senttimetriä

SYKE

Suometsät

- Siirtyminen valuma-aluekohtaiseen suunnitteluun sekä vesiensuojelutoimenpiteiden aktiiviseen tukemiseen on oikea ratkaisu
- Pykälään 14 § Terveyslannoitus tulee lisätä myös suometsien kohdalle rajoitus usein toistuvalle lannoitukselle
- Lakiesitys tarjoaa myös mahdollisuuksia parantaa monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja ennallistamisen ja elinympäristöjen suojelun kautta

SYKE

Ilmastonäkökohdat

- Lakiesitys ei hyödynnä mahdollisuuttaan metsien ilmastohyötyjen vahvistamiseksi
  - lakiesitys jättää muiden ohjauskeinojen kontolle kohtuuttoman suuren ilmastotoimitaakan

- Uuden metsätalouden kannustejärjestelmän tuottamat ilmastohyödyt ovat vähintäänkin epävarmoja (Viitala ym. 2022)
  - ilmastohyötynäkökohdat painottuvat suhteettomasti metsien kasvun ja terveyden parantamiseen
  - tulisi välttää myös puubiomassassa olevan hiilivaraston vapautumista, eli nettopäästöjen syntymistä
  - tukijärjestelmän ehdot epäsuorasti kannustavat jaksollisen metsänkäsittelyn harjoittamiseen jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn sijaan

SYKE

Tukien taloustieteellisestä luonteesta

- Tuet edelleen kohdistuvat pääsääntöisesti puuntuotannon tukemiseen myöntämällä valtionavustusta toimiin, jotka ovat yleensä yksityistaloudellisesti kannattavia ilman tukeakin (Viitala ym. 2022)

- Metsätalouden positiivisten ulkoisvaikutusten ja julkishyödyketyyppisten hyötyjen tukeminen (ja negatiivisten ulkoisvaikutusten haittojen välttäminen) jää vähemmälle huomiolle

- Hiilituki- ja hiilivuokrajärjestelmät ovat tutkitusti kustannustehokas tapa kannustaa metsänomistajia kasvattamaan metsiensä nettonielua

SYKE

Kiitos mielenkiinnosta!

Sampo Pihlainen
sampo.pihlainen@syke.fi
Suomen ympäristökeskus

SYKE